

Kuramsal Derleme

Lacanyen Yaklaşımda Yeni Ruhsal Yapılanmalar ve Vaka Tartışması

Aylin Özkan^{1*}

¹ Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Zonguldak, Türkiye

Makale Bilgisi

Anahtar kelimeler:

Lacan,
Özne kurulumu,
Başka,
Baba-nın-Adı,
Melman,
yeni ruhsal
yapılanmalar

Öz

Freud ensestin yasaklanmasıyla başlayan uygarlığın ruhsal ekonomiler üzerindeki etkisinden söz etmiştir. Ardından Lacan, Freud'a dönüş kapsamındaki çalışmalarında ruhsal yapılanmanın dil ve yasanın temsilcisi olan Başka (*Autre*) ile ilişkisini ele almıştır. Bu ilişkilirmede Baba-nın-Adı (*Nom-du-Père*), bastırmayı mümkün kulan ve Başka ile ilişkiyi düzenleyen ilk gösteren olarak yer alır. İçinde yaşanan kültür ve ruhsal yapılanma arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Günümüzde ise içinde yaşanan kültür ve hâkim olan söylem değişmektedir. Kültürde var olan değişim Melman ve arkadaşları tarafından Yeni Ruhsal Ekonomiler (*Nouvelle Économie Psychique - NEP*) başlığı altında tartışılmakta ve bu değişimin psikanaliz pratiğindeki yansımaları çalışılmaktadır. Melman, bu değişim kapsamında Başka'ya olan referansın zayıflamasının, onun yerine imkânsızlığı ortadan kaldırarak neredeyse her alana etki edebilen teknolojinin geçmesinin ve sınırsızlığın popülerleşerek tercih edilen bir noktaya gelmesinin ruhsal yapılanmaların arzu ve bastırma yerine *jouissance* üzerinden şekillenmesine sebebiyet vermekte olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu yazıda, Lacanyen kuram çerçevesinde ruhsal yapılanma ele alınarak bir vaka örneği üzerinden günümüzdeki değişimin yansımaları tartışılmıştır. Günümüzde depresyonun deneyimlenme biçimi, Başka'ya referansın azalması sebebiyle simgesel alanda konumlanmakta zorlanma, bu zorlanmaya *jouissance* ve beden üzerinden çözüm bulma çabaları fakat *jouissance* içinde sıkışma ve başkaları ile paranoyaklaşan formda ilişkilene bu yazıda odaklanılan tartışma konularıdır.

Abstract

Keywords:

Lacan,
subject formation,
Other,
Name-of-the-
Father,
Melman,
new psychic
economy

Freud noticed the effect of civilization, which started with the prohibition of incest, on psychic economy. After Freud, Lacan examined the relationship between psychic structure and the Other (*Autre*) as symbolic order including language and the law in his work on returning to Freud. Name-of-the-Father (*Nom-du-Père*) is there as the first signifier enabling repression and regulating the relationship with the Other. There is a close relationship between the culture as civilization and psychic structure. Today, the culture and dominant discourse are changing. These changes discussed by Melman under the title of The New Psychic Economy (*Nouvelle Économie Psychique – NEP*) and its reflections in the practice of psychoanalysis are studied. Melman emphasized that reference to the Other is weakening, the technology eliminates the impossibility, and limitlessness has become popular and more preferred. Consequently, psychic structure is shaped through *jouissance* instead of repression and desire. In this recent article, some of the reflections of the change to clinical practice were discussed through a case example. The way of experiencing depression today, the difficulty in positioning in the symbolic order due to weak reference to the Other, efforts to find a solution through *jouissance* and the body but jamming in *jouissance*, and paranoiac form of relationship with others are focused discussion topics in the article.

*Sorumlu Yazar, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Eski Fen-Edebiyat Fakültesi Binası. 2. Kat. Psikoloji Bölümü. 67100 İncevez/Zonguldak
İş telefonu: 0 372 291 11 00 (12 12),
e-posta: ozkan.aylinn@gmail.com
DOI: 10.31682/ayna.683214
Gönderim Tarihi (Received): 01.02.2020, Kabul Tarihi (Accepted): 15.06.2020
2148-4376/ All rights reserved.

Giriş

Freud'dan günümüze Psikanalitik Kuram, öncelikli olarak bilinçdışının çalışılmasını merkeze alan klinik pratiği kapsar. Klinik pratik içinde ruhsal yapılanma, bilinçdışı çalışması sürecinde tekniği önemli ölçüde belirler. Bu sebeple, ruhsal yapılanma mekanizmalarının işleyişini ve pratikteki yansımalarını anlamak önemlidir.

Freud, histerik hastalar ile çalışırken geliştirdiği kuramında ruhsal yapılanmaların mekanizmalarını çalışmış ve içinde yaşadığımız uygarlıkla bağlantılı olarak yapılanmaların nasıl şekillendiğini incelemiştir. Enestinin yasaklanmasının ve ardından gelen ilk bastırmanın uygarlığın inşasında kurucu işlevde olduğunu ifade eder. Totem ve Tabu adlı kitabında, uygarlığın devamlılığını sağlayan toplumsal yasağı ilksel baba mitine dayandırarak ele alır (Freud, 2010). Bütün kadınlarla sınırsızca birlikte olma hakkına sahip olan baba, yaşanabilecek tüm zevki tek başına yaşamaktadır. Oğulları, onun yerini almak için birbirleri ile rekabet etmekteyken, babalarına karşı hem hayranlık hem de nefret beslemektedir. Sonunda bir araya gelerek babayı öldürürler, fakat kimse onun yerine geçmeye cesaret edemez. Öldürülen ve artık olmayan babanın adı yaşamaktadır ve ona referans ile öldürme ve enest yasağı ortaya çıkar. Nihayetinde toplumsal yasa bu yasaklardan temelini alır. Bununla birlikte, Freud, bilinçdışını merkeze aldığı kuramında, yasanın çerçevesi içinde kurulan uygarlığın kültüründeki bir rahatsızlıktan, cinselliğin aşırı bastırılmasından söz eder ve nevrotik ruhsal yapılanmayı bu rahatsızlıkla baş etme yolu olarak kavramsallaştırır.

Freud'a dönüş olarak nitelendirilen Lacan'ın kuramında ruhsal yapılanmalar Freud'un çalışmasını temel alarak üç klinik yapı olan nevroz, perversiyon ve psikoz şeklinde isimlendirilmektedir (Fink, 1997). Yapılanma sürecinde kişi, belirli yasakları barındırması ile sınırları çizen Başka (*Autre*) ve eksiklik (*manque*) ile ilişkisinde başvurduğu temel savunma mekanizmaları aracılığıyla kendisine bir konum belirlemiş olur. Bu mekanizmalar nevrotik için bastırma (*refoulement*), perversiyon için tanımama (*dèni*) ve psikoz için hesaptan düşme (*forclusion*) olarak kavramsallaştırılmaktadır (Feher – Gyrewich, 2003). Lacan'ın çalışmalarında Baba-nın-Adı (*Nom-du-Père*) olarak karşımıza çıkan kavram, ilk bastırmayı mümkün kılar ve özne kurulum sürecine müdahale eden gösteren olarak kişinin simgesel düzenin içinde yer almasını sağlar. Baba-nın-Adı, hem yatay ilişkide olunan başka (*autre*) ile ilişkiyi hem de dikey ilişkide olunan Başka ile ilişkiyi düzenleyen bir yasa olarak vardır (Melman, 2010b).

Günümüzde ruhsallık, Freud'un tasvir ettiği şekilde sınır koyucu Başka'ya referanstan ziyade imkânsızlığı ortadan kaldıran teknolojinin varlığında yapılanmaktadır. İçinde yaşadığımız dünyada, sınırın yerini sınırsızlık ve imkânsızın yerini olanaklı almıştır. Bu

değişim, yeni ruhsal yapılanmalar ve patolojileri beraberinde getirmektedir. Yeni Ruhsal Yapılanmaların Ekonomi Kuramı (Nouvelle Économie Psychique - NEP) Lacan'ın öğrencilerinden ve Association Lacanienne Internationale (A.L.I) kurucularından Fransız psikiyatrist ve psikanalist Charles Melman'ın çalıştığı bir konsepttir. “Kültürdeki¹ değişime psikanalizin yeterli cevabı var mı?” sorusu etrafında şekillenen bu çalışmada, toplumsal alan ve kültürdeki değişimin psikanaliz pratiğindeki yansımaları ele alınmakta ve bugüne kadar psikanaliz aracılığıyla bildiklerimizin pratikteki yansımalar için yeterli olup olmadığı tartışılmaktadır (Melman, 2010a). Bu tartışma kapsamında, geçen yüzyıl içinde yapı olarak nevroz, perversiyon ve psikozun görünümünde var olan değişimler ve aynı zamanda yapılanma sürecindeki etkin güçlerin farklılaşmasıyla beraber artan çeşitli patolojilerin mekanizmaları ele alınmaktadır.

Bu yazıda, Lacanyen kuramda ruhsal yapılanma sürecine yer verildikten sonra günümüz kültüründeki değişimler ve bu değişimlerin getirdiği yeni ruhsal yapılanmalar ele alınacaktır. Ardından yeni ruhsal yapılanma içinde olduğu düşünülen bir vaka, yeni patolojilerin klinikteki yansımaları açısından değerlendirilecek ve yeni yapılanma durumunun hastanın söyleminde nasıl şekillendiği ele alınacaktır. Yazının son bölümünde, tartışılan vaka örneğinden yola çıkılarak yeni ruhsal yapılanmalara sahip olan kişilerin klinikte nasıl bir taleple bulunduğu değerlendirilecektir. Bu çalışmanın, psikanalitik uygulamalarda karşılaşılan ve gün geçtikçe daha da artacak olan yeni patolojilerin mekanizmaları ve bu mekanizmaların doğurduğu talebin değerlendirilmesi açısından önemli noktaları işaret etmesi amaçlanmaktadır.

Lacanyen Ruhsal Yapılanma ve Özne Kurulumu

Kendisinden önce var olan bir dilin içine doğan bebek, bu dil içinde yapılanır ve özne bundan sonraki süreçte kurulur. Lacan (2003) psikoz ile ilgili verdiği seminerinde “Başka, her şeyden önce bir yer olarak, sözün inşa edildiği bir yer olarak görülmelidir” şeklindeki ifadesi ile Başka'ya içine doğulan dil anlamını yüklemektedir. Başka, dilsel ve aynı zamanda yasal yapının yani simgesel düzenin kendisidir (Evans, 1996) ve ensest yasağının taşıyıcısı olan yasayı dil aracılığıyla kapsamaktadır. Aynı zamanda toplumsal ilişkilerin temelinde yatan ilkelere gönderme yaparak kişiler arası ilişkileri düzenlemektedir.

¹ Freud'un uygarlık olarak ele aldığı kavram Türkçe'ye çevirilerde “kültür” (örn. Kültürdeki Huzursuzluk) olarak kullanılabilir. Bu güncel çalışmada yazının akışına uygun olarak kültür ve uygarlık kavramları birbirinin yerine kullanılmıştır ve Freud'un bahsettiği uygarlık kavramı kastedilmektedir.

Ruhsal yapılanma sürecinde öznenin kurulumu ve arzusunun oluşumu için simgesel yasaya tabi olmak zorunludur. Öznenin varlığından önce orada olan dil, toplumsal yasayı içinde barındırmakta ve kişiye bu yasayı dayatmaktadır (Fink, 1996). Kişi, özne kurulumunda yabancılaşma (*aliénation*) ve ayrışma (*séparation*) olarak isimlendirilen iki farklı süreç deneyimlemektedir. Yabancılaşma, babasal işlevin ilki olan babanın “hayır”ı (*Non du Père*) devreye girmesi ve anne ile tensel zevke babanın “Hayır!” diyerek sınır koyması ile gerçekleşmektedir (Fink, 1996). Babanın hayır’ı, somut olarak gerçek babanın” hayır” demesi anlamına gelmemektedir. Annenin zihninde çocuktan başka şeylerin bulunması ve bu başka şeylerle ilişkilenenin bazı kurallara tabi olması gereklidir. Bu kurallar, annenin de içine dâhil olduğu simgesel düzenin temsilidir. Dolayısıyla babanın “hayır”ı, annenin Başka ile ilişkisi zemininde, zihninde ve dilinde kendisinin de tabi olduğu yasaya gönderimin olması ile gelen sınırı nitelendirmektedir. Bu “hayır” olarak işleyen sınır, *jouissance*’ın (zevk)² kısıtlanmasını ve arzuya alan açılmasını sağlayan bir anlam taşımaktadır.

Kişi, simgesel düzende var olabilmek için attığı ilk adımda *jouissance*’ın bir kısmından feragat etmek zorundadır. (Bernstein, 2015). Babasal işlevin var olduğu ikinci yer ise *ayrışma* anıdır ve annenin eksikliğinin isimlendirmesinde fonksiyonel olan Baba-nın-Adı göstereninin sisteme girdiği süreci ifade etmektedir. Bir bebek, doğumu itibariyle henüz anneden ayrı bir varlık olduğu bilgisine sahip değildir. En başta annenin eksiksizliği, tümlüğü ön plandadır ve bir bebek için ilk Başka Annedir (*la Mère*) (Evans, 1996). Tüm ihtiyaçları anne tarafından karşılanan bebek, bu ihtiyaçların karşılanmasındaki gecikmeler ve bütünlüğü bozan aksaklıklar aracılığıyla eksikliği deneyimleye başlar.

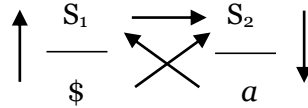
Çocuğun birey oluşu, annenin eksikliğinin kabulü ile mümkündür. Annenin kendisi dışında bir yere, birine baktığını, birini arzuladığını gören çocuk annenin eksikliğini fark eder. Bu eksiğin ne olduğu sorusu üzerinden kendi eksiği ile ilişki kuracak olan çocuk için, dile giriş esnasındaki temel soru “(Annem) Benden ne istiyor?” olarak ifade bulur. İlk başta olduğu zannedilen bütünlüğe dönme isteği sebebiyle bu soru öznenin kurulumunda temel bir yer işgal etmektedir. Annenin eksiğinin, dolayısı ile annenin arzusunun isimlendirilmesi, o arzusunun ilk gösteren aracılığı ile gösterenler zincirine dâhil edilmesi anlamına gelmektedir. Bu sayede ilk metafor olan Baba-nın-Adı metaforu oluşmuş olur ve kişi simgesele dâhil olur. Baba-nın-Adı metaforu, çocuk için annenin eksiğinin simgeselleştirilmesini sağlar ve bu yolla da çocuğa kendi arzularını üretmesi için simgesel bir boşluk açılmış olur (Swales, 2010). Diğer bir ifade

² Bu terim, çeviri metinlerde karşılığı tam olarak bulunmadığı için çoğunlukla doğrudan kullanılmaktadır. *Jouissance*, bedenle ilgili olmayan şekilde düşünülemez. Türkçe metinlerde her ne kadar “zevk” sözcüğü “*jouissance*” yerine kullanılabilir olsa da anlamı tam karşılamamaktadır. Yazının devamında, metnin akışına uygun olarak yer verilen “zevk” sözcüğü “*jouissance*” anlamı ile kullanılmıştır.

ile, Baba-nın-Adı metaforu *ilk arzu nesnesi ve doyum kaynağı annenin yerine* geçmiş ve özne sınırların ne olduğunu bu yolla öğrenmiş olur. Babanın hayır'ından Baba-nın-Adı'na geçiş esnasında içine doğulan dilin özümsemesi söz konusudur. Baba-nın-Adı, bu özümsemenin gerçekleşmesini sağlayan ilk gösteren olarak karşımıza çıkar. Simgesel yasaya referansla Baba-nın-Adı, "Cinsel zevk iyidir, fakat bu sınırın dışında" şeklinde yankı bularak kişiye kendi arzulanma alanının işaret edilmesini mümkün kılar (akt., Gürsel, 2017).

Başka'nın Düşüşü ve Yeni Ruhsal Yapılanmalar

Freud'un bahsettiği kültürde hâkim olan söylem Efendi söylemidir³ (*Discours du Maître*) (Şekil 1), yasaya ve yasak olana gönderimde bulunan bu söylemdeki mantık, *mutlak doyumun ve tamamlanmışlığın olanaksızlığıdır*, bu olanaksızlık karşısında kişi, nevroz ile çıkış yolu bulabilmektedir (Erşen, 2006). Bir yandan arzulayan bir yandan bu arzunun gerçekleşmesinin imkânsız olduğu (düşlem mathemi⁴) bir toplumsal yapı içinde yer alan kişiler arzuları ile yaşadıkları çatışmaya, nevrotik yapının ayrımlarında (histeri, obsesyon ve fobi) çare bulmaktadır. Fakat Freud'dan günümüze toplumsal alanda oldukça büyük değişimler söz konusudur.

Şekil 1. Efendi söylemi

Bu değişimler sanal olanın gerçek olana tercih edilişi, şiddetin önemsizleştirilmesi, otorite figürlerinin meşruiyetini yitirmesi, hayata dair bakış açısına sahip ol(a)mayan kişilerin yaşadığı zorluklar, bağımlılıklar ve depresif durumlardaki ciddi artışlar (Melman, 2002) olarak nitelendirilmektedir. Melman (2010b) 19. ve 20. yüzyılı sınırların keşfedildiği, 21. yüzyılı ise

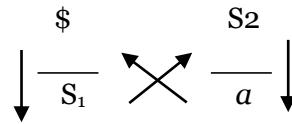
³ Efendinin Söylemi, simgesel düzene dâhil olma ile gelen kaybın varlığını ve bilinçdışı öznenin kurulumunu temsil eden bir söylemdir. Gösteren, özneyi bir başka gösteren için temsil etmekte; nesne, gösterenler zinciri aracılığı ile tekrar sisteme girmekte fakat tam olarak gerçek hali ile sistemde yer almamakta, ona ulaşamamaktadır.

⁴ Düşlem mathemi ($\$ \langle > a$), bölünmüş öznenin nesneye ulaşımının imkânsızlığını nitelendirmektedir. Bölünmüş özne nesneye doğru hareket ettiği her an, aradaki oklar yönünde devam edecek ve gösterenler zincirinde dolaşımında olacaktır. Nesnenin bölünmüş özneye dolaysız şekilde ulaşma ihtimali bulunmamaktadır.

bu sınırların kaldırdığı bir zaman dilimi olarak değerlendirmekte; ideolojilerin ve insanlık tarihinin dayandığı büyük kurucu metinlerin değerini yitirmesini, liberal ekonominin gelişmesi ile “Eğlen, zevk al!” buyruklarının emrediciliğini ve teknolojinin gelişimini sınırların ortadan kalkmasının sebeplerinden bazıları olarak göstermektedir.

Dil aracılığı ile düzenlenen temel kurucu metinlerden ziyade teknolojinin ön plana çıktığı günümüzde, benzerler arası ilişkiyi düzenleyen Başka’dan gelen söz, değer görmemektedir (Gürsel, 2017). Bu kurucu metinler bilginin birer temsilcisi olma niteliklerini kaybetmişlerdir. Başka’dan gelen ve günlük hayatta benzerler arası ilişkiyi düzenleyen yasal gereklilikler dahi artık günümüzde ilişkiyi düzenleme amacı ile değil çoğunlukla tüketim amacı ile gerçekleştirilmekte (örn., evlilikte düğün vs. gibi ritüeller) ve düzenleyici görev kişilerin kendi aralarında yaptıkları sözleşmelere, kontratlara dayanmaktadır. Başka, artık aktarım sayesinde işleyen bir konum ile ne şekilde hayata devam edeceğimiz, nasıl düşüneceğimiz ya da nasıl öleceğimiz konusunda yol göstermemektedir (Melman, 2010a). Nihayetinde Melman günümüzü, insanların bugüne kadar inandığı ve bağlı olduğu değerlerin altının boşal(tıl)dığı, “Gökyüzü boş!” şeklinde bir ifade ile Başka’nın düşürüldüğü (*forclusin du Grand Autre*) bir zaman dilimi olarak tanımlamaktadır.

Bunların yanı sıra günümüzde, liberal ekonominin işleyişiyle paralel olarak *Kapitalist söylemde*⁵ (*Discours du Capitaliste*) (Şekil 2), Başka’ya ve dolayısıyla yasak olana ve olanaksıza yer yoktur (Erşen, 2006). Lacan (2007) “Psikanalizin Tersi” (*L'envers de la psychanalyse*) isimli 17. seminerinde Kapitalist söylemi modern dünyanın söylemi olarak nitelendirmiştir. Bu söylem, Freud’un zamanında hâkim söylem olan *Efendi söyleminden* farklı olarak eksikliğe karşı çıkmakta, “arzunun tam ve bütüncül gerçekleşmesinin imkânsızlığını” inkâr etmektedir (Lesourd, 2018).

Şekil 2. Kapitalist söylem

Bu ekonomi modelinde ön planda tutulan, nesne ile kurulan ilişkide *jouissance*'ı kısıtlayan her şeyi ortadan kaldırılmaktadır. Bununla paralel olarak, sürekli ve her yerde nesnelere

⁵ Kapitalist söylemde, öznenin nesneye doğrudan ulaşımı vardır. Nesne gösterenler zincirinde gösteren aracılığıyla ifade bulmaktansa doğrudan özneye dönmekte ve Efendi söyleminde oluşan düşlem bu söylemde kaybolmaktadır. Dolayısıyla Kapitalist söylem, eksikliği yok sayan bir söylem biçimi olarak değerlendirilmektedir.

belirmekte ve bu nesnelere öznenin kurulumunda şart olan eksikliği ortadan kaldıracak, doyumu sağlayacak nesnelere olarak sunulmaktadır. Önceden bastırma sayesinde gizlenen, saklanan, örtülen, reddedilen ne varsa şimdi zevk nesnesi haline gelmiş ve fallik zevk yerini, nesneden alınan zevke bırakmış durumdadır (Gürsel, 2017). Kişilerin bir pusulası, yol göstericisi bulunmadığından “tüketici” konumunun benimsendiği bir düzen şekillenmekte ve nesne ile bu yönde bir ilişki kurulmaktadır.

Yaşanılan bu süreçte “ağırlığı olmayan” kişi (*L'homme sans gravité*), sürekli zevk almaya çağrılmakta ve bu zeminde bir zevkten öbürüne kaymaktadır. Bu sebeple kişiyi çerçeveleyen bir arzudan bahsetmek güçleşmektedir (Melman, 2002). Kültürde Başka’dan gelen mesaj, zevke bir sınır getirmekteyken, artık Başka’nın yerinde, Gerçek (*Réel*) yani taşıdığımız beden üzerinde doğrudan etki gösterebilen teknoloji bulunmaktadır. Teknoloji, bu ekonomi modeli içinde, kişiye “bugün olmasa bile yarın mutlaka mümkün” mesajını vermektedir (Erşen, 2006). Melman (2010a), Freud’dan günümüze kadar olan zamanda teknoloji alanındaki gelişmeler sayesinde gerçek üzerinde dolaysız bir şekilde etkili olunmaya başlandığına vurgu yapmaktadır. Bunun örnekleri olarak insanların sperm bankaları kurması ve bu bankalar sayesinde bir bebeğin anne karnına düşmesine insan eli ile dışarıdan müdahale edebilmesini getirmektedir.

Güncel şartların ruhsal yapılanma üzerinde oynadığı rol, kişilerin çoğunlukla *jouissance* ve bedenle ilişkili yaşadığı sıkıntılarla bağlantılı olarak bağımlılık, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB), anoreksiya ve diğer yeme bozuklukları, depresyon gibi şikâyetlerle kliniklere başvurularındaki artışlar şeklinde gözlemlenmektedir (Melman, 2008; Verhaghe, 2004). Buradan yola çıkılarak yazının devamında, yeni ruhsal yapılanmalarda Başka’ya olan referansın ortadan kalkması ile artış gösteren depresyonun deneyimlenme biçimi, konumlanamayan (*atopik, un sujet atopique*) kişinin buna banal perversiyon (*la perversion ordinaire*), kolektif histeri gibi çözümler üretme çabası ve *jouissance* ile deneyimi Lacanyen kuram kapsamında incelenecektir.

Vaka Örneği

Yaprak Hanım yirmili yaşlarının başında bir üniversite öğrencisidir ve “mutlu olmamak, kendini bu hayata ait hissetmemek” olarak belirttiği temel şikâyetleri ile bir kliniğe başvurarak psikoterapi sürecine başlamıştır. Mutlu olmamasının fazla kilolarıyla ilişkili olduğunu belirtmiştir. Tek başına olduğu zamanlarda, odasının içindeyken bu durumun sorun olmadığını fakat dışarı çıktığında kendini çok mutsuz hissettiğini, kilolu olmasının kendisi için sorun olmadığını, herhangi bir sağlık sıkıntısının bulunmadığını fakat diğer insanların kilolu

olması sebebiyle kendisine farklı davrandıklarını dile getirmiş ve içinde bulunduğu duruma dair “ikinci sınıf insan” benzetmesi yapmıştır.

Buna ek olarak ileride bir işe girmek istediğinde fazla kilolarının karşısına bir problem olarak çıkacağını, bu sebeple dezavantajlı bir konumda olacağını belirtmiş, bu düşüncesine örnek olarak, bir arkadaşının zaman zaman bazı etkinliklerde gelen misafirleri karşılama işi yaparak para kazandığını, kendisinin de bu işe başvurmak için organizatör ile iletişime geçtiğini ancak kırk dört beden olduğunu söylediğinde organizatörün “kırk beden olsanız daha iyi” şeklinde bir yanıt verdiğini ve kendisini işe “almadığını” anlatmıştır. Görünüşünün niteliklerinin önüne geçmesinden hoşlanmadığını ifade eden Yaprak Hanım ile tam da görünüşün kriter olarak belirlendiği bir işe başvurmuş olması konuşulduğunda “denemek istedim, merak ettim bedene bakıyorlar mı, bir şey kanıtlamak istiyordum ve kanıtladım” cümlelerini kullanmış; bu yolla kendi bedeni ile ilgili düşüncelerini diğeri üzerinden kanıtlama girişiminde olduğu düşünülmüştür.

“Normal” boyda ve kiloda olan bir kadına oranla kendisinin “şişman” biri olarak dezavantajlı konumda olduğunu sık sık vurgulayan Yaprak Hanım, yaşadığı bu durumdan dolayı ev ya da odasından çıkmak veyahut yemek konusunda insanlardan herhangi bir yorum duymak istemediğini; derse ya da okula gitmek gibi sorumluluklar kendisine çok zor geldiğinden neredeyse sürekli odasında tek başına kalarak bir şeyler yapmak (örneğin dizi izlemek, kitap okumak, yemek yemek) istediğini ifade etmiştir. Terapiden beklentisini ise kilo vermek ve mutlu olmak olarak dile getirmiştir.

Yaprak Hanım’ın psikoterapiye ilişkin mutlu olmaya dair talebi ve mutsuzluğundan kaynaklı odasından dahi çıkmak istemeyecek derecede kendi içine kapanmak isteşi, sorumluluklarının kendisine çok zor gelmesi depresyona işaret eden bir tablo görünümündedir. Bununla beraber deneyimlenen depresyon, önceden olduğu gibi Başka’nın gözünde bir değere sahip olunmadığında hissedilen depresyondan ziyade, yatay ilişkide olanların verdiği değer üzerinden yaşanan (Melman, 2010a) yeni bir depresyon biçimi şeklinde değerlendirilmektedir. Kişi, tıpkı bir markaya biçilen fiyat üzerinden değer hesaplanmasında olduğu gibi, sosyal alanda değerini kanıtlamak için çaba göstermektedir ve çoğunlukla bunu bedeni üzerinde ya da sahip olduğu nesnelere aracılığıyla yapmaktadır. Liberal ekonominin sunduğu “nesnenin hiçbir zaman yeteri kadar iyi olmadığı, doyum vermediği durumlarda kişi kendini depresyonun içinde bulmaktadır” (Erşen, 2006).

Yaprak Hanım lisans eğitimi için seçtiği bölüm itibarıyla işi için gitme ihtimalinin bulunduğu ülkelerde insanların “fat fobi”lerinin olduğunu ve bu bölümü bitirdikten sonra gidebileceği ülkelerde “iş bulamayacağını” düşündüğünü söylemiştir. Geçen yıllarda bu düşüncelerden dolayı aklına “mide ameliyatı” olma fikrinin geldiğini fakat 2 yıldır vegan

beslendiğini ve mide ameliyatı olursa vegan beslenemeyeceğini söyledikleri için de ameliyat olmadığını dile getirmiştir. Mide ameliyatı olamaması sebebiyle “zayıflama kampı” bularak geçen kış oraya gittiğini, bir dönem “*body positivism*” (beden olumlama) hareketinin destekçilerinden olduğunu, başka bir dönem de minimalist yaşam tarzını benimsediğini ifade etmiştir.

Yaprak Hanım’ın vegan beslenme, beden olumlama hareketi, minimalizm gibi grupların belirli söylemler içerisindeki gruplarda yer alması günümüz yeni ruhsal yapılanmalarında görünürde olan “kolektif histeri” ile ilişkilendirilmiştir. Kolektif histeri, kişiler arası ilişkileri düzenleyen Başka’ya referansın ortadan kalkması ile babanın sözünün düştüğü, özneye kendi açıklamaları için yer açan bir konumun talep edilmesi ve de yeniden keşfedilmesini sağlayan bir durum olarak değerlendirilmektedir. Toplu histerinin varlığı, günümüzde kişilerin psikik olarak yoksul kaldığı ve özne olabilmek için kolektif (toplumsal) bir kimliğe ihtiyaç duymaları şeklinde yorumlanmaktadır (Costa ve Lang, 2006).

Melman (2010a) toplu histeri içinde öznenin sorumluluğunun git gide eridiğini ve öznelleşme sürecinin sekteye uğradığını söylemektedir. Ek olarak, Melman’ın (2002) cemaatçilik (*le communautarisme*) olarak ifade ettiği ilişkilene biçimi, toplu histerinin deneyimlenme biçimlerinden bir tanesidir. Bu tür gruplarda birbirine benzer olan kişilerin, yatay ilişkide olunan kişiler ile imgesel bir özdeşleşme kurarak farklılığa, başka olana yer verilmediğini, başka olanın insanlığın tanımadığı bir yerde tutulduğunu söylemektedir. Dolayısı ile bu tür grup olaylarının saldırganlık, şiddet gibi durumları da beraberinde getirdiğini söylemektedir. Melman (2010a), histerinin geçmişteki ifade edilmiş biçimi olan teatrallığın, günümüzde eğlence sektöründeki performans sanatlarıyla TV şovlarında, bir şekilde yolunu bulmuş olduğunu anlatmaktadır.

Yaprak Hanım bir gün seansta “yine” okula gitmediğini, sorumluluklarından kaçmak için yemek yediğini, yemek yediğinde “çok doluluk hissi” olduğu için ödev yapmak gibi işlerinden kaçabildiğini, ancak açken de ders çalışmadığını dile getirmiştir. Yataktan kalkmanın, hazırlanmanın kendisine zor geldiğini belirtmiş ve “odamı bırakmak istemiyorum şeklinde tekrar tekrar kullandığı bir ifade olmuştur. Kasım ayı sonunda yurt dışındaki stajı için burs sonuçlarının netleşeceğini, başta yurt dışına gitmeyi kendi istese de artık istemediğini, “keşke gidemesem” dediğini dile getirmiş, oraya gitmek için kendini hazır hissetmediğini söylemiştir. Bazen okula gitmemesinin, dışarı çıkmamasının tek sebebinin kendisini dışarı çıkacak kadar güzel hissetmemesi olduğunu dile getirmiştir. Başka bir seansta sorumluluklarını yerine getirmektense “odadan çıkmama”nın kendisine çok daha kolay geldiğini ifade etmiştir. Sorumluluklarından bahsettiği bir diğer seansta ise insanların nasıl her gün işe gittiğine anlam veremediğini ifade etmiştir. Yaprak Hanımın anlatışında var olan

sorumluluklar ile ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda, kendine simgesel alanda bir konum bulamamış olduğu düşünülmüştür.

Simgesel referans noktalarının ortadan kalktığı günümüz kültürü “atopik” öznelere üretmektedir (Melman, 2010a). Bu kişilerin simgesel referans noktalarının ortadan kalkması ile hayata dair isteklerinin ne olduğu belirsizleşen, stabilitesi (kararlılık ve istikrarlılık) bulunmayan ve konumlanamamış kişiler oldukları ifade edilmektedir. Kişiler, içinde bulunulan kültürde, kendi arzusu ile ilişkili olan eksikle değil mutlak doyuma ulaşacağını düşündüğü nesne ile meşgul olup ona ulaşmada bir sınır gözetmeksizin herhangi bir arzuya ya da projeye dâhil olmaktan kaçınmaktadır (Lesourd, 2018). Konumlanamama, cinsiyet alanında da geçerlidir. Yaprak Hanım romantik ilişkilerinden bahsederken daha önce hem erkek hem kızlar ile ilişkileri olduğunu, erkeklerle ilişkisinde kendini rahat hissedemediğini, onlardan gelenin “dandik” olduğunu ve samimi bulmadığını belirtmiş, kız arkadaşının ise kendisine güzel olduğunu söylediğinde buna “gerçekten” inandığını ifade etmiştir. Geçmişte arkadaşının eski sevgilisi olan bir erkekle sevgili olduğunu ama birkaç gün içinde ayrılmak istediğini ve ilişkiyi bitirdiğini, çünkü “dandik” geldiğini, güzel bir anısı olmadığını, başka bir dönem yakın arkadaşı olan Feyza Hanım ile de yakınlaştıklarını, öpüştükleri o anı “güzel” olarak hatırladığını anlatmıştır. “Erkeklerin gereksiz, kızların ise güzel” olduğunu düşündüğünü dile getirmiştir. Daha önce uzun süreli bir ilişki olarak tanımlayabileceği ilişkilerine baktığı zaman bunların ikisinin de kız ile olduğunu fark ettiğini ifade etmiştir. Yaprak Hanım’ın cinsiyetlenme konusunda kendisine dair bir tanımının bulunmasına rağmen obje seçiminin farklılaşabildiği, diğer bir deyişle fallusa göre konumlanma konusunda daha kaygan bir noktada olduğu düşünülmüştür.

Yeni ruhsal yapılanmaların ekonomi kuramında, cinsiyet alanında konumlanmayışın sebebi *paternal* figürün değersizleştirilmesi olarak anlatılmıştır. Paternal figürün değersizleştirilmesi ataerkil – anaerkil sistemler arasında geçiş üzerinden tartışılmakta ve paternal figürün önemi, kadın-erkek arasındaki başkallığı koruyan bir noktada olması ile ilişkilendirilmektedir. Annenin, çocuktan başka olanı arzuladığının altının boşaltılması, anne ve çocuk arasında her zaman mümkün bir birleşmeyi vaat edici bir olanağı da içinde barındırdığı şeklinde yorumlanmaktadır (Melman, 2010b).

Yaprak Hanım seanslardan birinde, izlediği filmdeki aşk ilişkisinden örnek vererek (bir erkeğin sanal zekâ – robot ile aşkı) onların arasındaki ilişkide “hiç duraksamadan giden akan sohbet olduğunu”, kendisinin de bunu istediğini, sanki “kendi beyinde yaşıyormuş gibi onu anlayan” birisi ile bir ilişkide olmak istediğini ifade etmiş ve buna özendiğini söylemiştir. Bu anlatımının devamında kendisinin beyinde yaşıyormuş gibi olanın annesi olduğunu, annesi dışında kendisini bu denli iyi bilen, tanıyan biri olamayacağını düşündüğünden bahsetmiştir.

Bununla beraber 15 yaşından bu yana internet üzerinden tanıştığı kişiler ile “sexting” (cinsel içerikli mesajlaşma) yaptığını dile getirmiş, bunun kendisini iyi hissettirdiğini çünkü onlara kendisinden istedikleri şeyi bu yolla vererek, kendisinin duymak isteyeceği şeyleri (örn., güzel olduğuna dair cümleler) kolaylıkla karşısındakinden duyabildiğini ve “gerçek” hayatta gerekli olan kadar efor harcamadan isteklerine ulaşabildiğini belirtmiştir. Yaprak Hanım bu ifadelerinden “sanal olanın gerçek olana tercih edilişi” (Melman, 2002) ile beraber cinselliğin bir tüketim ilişkisi içerisinde gerçekleşmekte olduğu (Melman, 2010a) durumun örneğini yaşadığı düşünülebilir.

Melman (2010b), cinselliğin önceden bastırılan konumda iken günümüzde yemek içmek kadar doğal bir ihtiyaç (besoin) olarak dile getirilmekte olduğunu, partnerlerin artık her an atılabilecek (bir nesne gibi) noktada olabildiklerini söylemektedir. Bu, zevkin fallik zevk değil nesne a etrafında şekillenmiş olmasına dayandırılmaktadır. Yaprak Hanım, sanal dünya üzerinden cinsellik deneyimini “bir şey vererek karşılığında almak istediklerini almak” olarak anlatmıştır. Perversiyonda karşımıza çıkan nesne üzerinden yaşanan zevk, günümüzde yeni ruhsal yapılanmalarda sıkça deneyimlenmekte olan bir durumdur. Lebrun’un (2015) “banal perversiyon” olarak kavramsallaştırdığı bu durumun, yapı olan perversiyon olmadığını fakat perversiyon görünümünde bir nevroz olduğunu söylemektedir. Yapı olarak perversiyonda daha çok, babasal işlevin ikinci aşaması olan Baba-nın-Adı’nın annenin söyleminde “mış gibi işlemesi” (Bulut, 2017) söz konusu iken; banal perversiyonda annenin hala babaya referansta bulunduğu, fakat referansta bulunulan babanın anne ve çocuk ilişkisinde düzenleyici konumundaki meşruiyetini yitirdiği bir durum söz konusudur. Diğer bir ifade ile baba, kadının erkeği olarak, yani annenin kadın olarak arzuladığı erkek konumundan düşmüştür.

Yaprak Hanım’ın temel şikâyeti olan mutsuz olmasıyla bağlantılı olarak anlattığı yemek yeme alışkanlığı ile ilgili deneyimleri olan midesi acıyana kadar yemek yemesi ve sonra da uzun süreler yemek yemeden durması, bunu bazı telefon uygulamaları üzerinden kaç saat aç kaldığını hesaplayarak yapmaya çalışması, yemek yediği zaman kendini suçlu hissetmesi ve yemediğinde de kontrol altında hissetmesi şeklinde anlattığı döngüsel durum, “semptomun artık yasak olana gönderimde bulunmadığı, öznenin bölünmüşlüğü yasanın değil de olanaksızın, yani biyolojik-bedensel gerçeğin sağlaması” (Lesourd, 2018) olarak yorumlanmıştır. Önce anne tarafından yansıtılan dürtünün ikincil olarak referansını Başka’dan alan Baba-nın-Adı aracılığı ile simgeselleştirilmesi yani dürtünün toplumsal alandaki sınır ile çerçevesi gereklidir (Dor, 2001). Günümüzde ise dürtüsel olanın yaşanmasına dair bir övgü bulunmaktadır. Yeni ruhsal ekonomilerde dürtü, ondan alınacak *jouissance*’ın sınırlanmasını gerektiren bir söylem içerisinde değildir, aksine mümkün olan *jouissance*’ın sonuna kadar alınmasını söz konusudur. Yaprak Hanım’ın getirdiği bu şikâyet ve

semptom, “babanın “hayır”ı ile koyduğu sınırın artık bedende aranmasına” bir örnek olarak düşünülmüştür.

Benzer olarak, bedende yaralanmalara sebep olmak, kesik atmak da tıpkı babanın “hayır”ının öznenin üzerine bir çizik atması gibi bedene çizik atmak olarak yorumlanmaktadır (Lesourd, 2018). Yaprak Hanım’ın bununla benzer fonksiyonlara sahip gibi görünmekte olan anlatımları bulunmaktadır. Yaprak Hanım 18 yaşındayken “dilini deldirmiş” ve bir piercing kullanmaya başlamıştır. Piercing, psikanalitik anlamda bedende halihazırda var olan deliklere (göz, burun, göbek deliği, genital organ, ağız) yakın olarak kullanılması sebebiyle dürtü ile ilişkilendirilmektedir. Piercing sayesinde var olan deliğin yakınlarında bir bölge oraya bir aksesuarın yerleştirilmesi ile sürekli uyarılma halini korumaktadır. Yaprak Hanım’ın piercingi de yemek yeme üzerinden anlattığı şikâyetleri ile paralel olarak ağzının içinde, dilinde yer almaktadır. Beden üzerinden yeni ruhsal yapılanmalarda çok sık rastlanmakta olan bir başka durum ise dövmelerdir. Yaprak Hanım boynuna yaptırmayı düşündüğü bir dövmeyi anlatmış, yaptıracığı dövmeyi farklı bir dilde yazdıracağını, dövmenin Türkçe’de “Yeter/siz” anlamına geleceğini ve olumsuzluk eki ile esas kelime arasına bir kesik atacağını anlatmıştır. Bunu mizahi olarak anlattığını ifade etmiş olmasına rağmen dilinde var olan bu eylemin bir mesaj niteliğinde olduğu düşünülmektedir. Dövme, beden üzerine atılan kesik/yaralamalardan farklı olarak bir mesaj niteliği taşıması itibarıyla farklılaşmakta (Lesourd, 2015) olsa da kişi ancak beden üzerine yazarak kendini ifade edebilmektedir.

Yaprak Hanım ile yapılan ilk görüşmede ailesi ile ilgili bilgileri getirirken babasının yaşını “yirmi yedi” olarak söylemiş, babasının yaşı sorulduğunda da “yirmi yedi diyorsa yirmi yedidir” şeklinde kimlikte yazanı değersizleştiren bir şekilde ifade etmiştir. Bu ifade biçimi Başka’dan gelen bilginin değersizleştirilmesi olarak yorumlanabilir. Annesini “kâhin” olarak gördüğünü, her şeyi bilen ve her zaman haklı olan, her dediği çıkan biri olarak anlatan Yaprak Hanım, seanslarda kilo vermek istediğinden bahsederken ulaşmak istediği kilonun normal kilo olduğunu, bu normal kilonun ise atmış kilo olduğunu dile getirmiştir. Altmış kilo olmasını ise “annesinin kilosunu olması ile normal kabul ettiğini çünkü annede olanın normal olduğunu, her annenin de bu özelliğe sahip olduğunu” dile getirmiştir. Yaprak Hanım’ın anlatımında bir yandan babanın kimliğinin simgesel kayıttaki gerçekliğini reddeden bir tavır bulunmakla beraber bir yandan da anneye olan atfın yüceleştirilmesi söz konusudur. Öte yandan “Kâhin” sözcüğünün arkasında yatan “hain”, Yaprak Hanım’ın annesi ile çelişkili ilişkisini anlatmakta, ataerkil bir sistemin artık işlemediği günümüzde kadın’ın, dolayısı ile kız çocuk için annenin erişilmez bir ideal haline geldiği ayna konumunda bulunmasıyla beliren aşağılık hisleriyle (Melman, 2010a) ilişkili olduğu yönünde yorumlanabilmektedir.

Yaprak Hanım, psikoterapi sürecinin sekiz seansta biteceğini düşündüğünü dile getirerek zaman zaman seanslar içinde “gözle görülür” bir fayda alamadığını dile getirmiştir. Bu “hemen çözmeye” talebi istediği şeye nesne ile anında ulaşma, ulaşamadığında ise onu bırakarak bir başka nesne ile ulaşmaya çalışması olarak değerlendirilmiştir. Bununla beraber, içinde olduğu süreçte talebi kendi arzusu ve eksiği üzerine çalışmaktan ziyade söyleminde doğrudan “almak” olarak bulunmaktadır. Terapistinden öneri almak olarak dile getirdiği şeyi vaat üzerinden anlatmış, şimdiye kadar gittiği her yerde (diyetisyen, spor salonu, zayıflama kampı, psikiyatrist gibi) nereye ve neye ulaşabileceği hakkında bir vaat olduğunu ifade etmiştir. Yaprak Hanım’ın, tüm bu anlattığı yerleri kısa süre içinde bir yenisi ile değiştirdiği dikkat çekmektedir. Almak istediği şeyin, neyi nasıl yapacağına dair teknik bir bilgi olduğu düşünülmektedir. Kendini çalışmak üzere geldiği süreçte bilgiye değil tekniğe, teknolojinin sunduğu vaade ihtiyaç duyduğu, yani bilen bir Başka’ya değil sıkıntı yaşadığı durumu hızlı bir şekilde çözebilenin tekniğine (Gürsel, 2017) ihtiyaç duyduğu şeklinde yorumlanmıştır. Melman’a (2010b) göre kişi yeni ekonominin vaatlerine dayanan psikotik bir sistemde psikotik olmayan bir katılımcı olarak yer almaktadır. Kişi, istediği kadar farklı sayıda zevk biçimleri deneyimlemek, mümkün olan her durumu yaşamak hakkına sahip olduğu düşüncesindedir. Buna cinsel kimlikler ve cinsel nesne seçimleri de dâhildir. Arzu, simgesel bir eksiklik tarafından düzenlenmek yerine imgesel bir eksikliğin etrafında şekillenir. Özellikle medyada sunulan, herkesin ondan daha çok sahip olduğu, başka’da olan fakat kendisinde olmayana sahip olma arzusu olarak değerlendirilmektedir.

Yaprak Hanım’ın bedeni üzerinden sahip olmadığı özelliklerden kaynaklı kendisini sosyal ve profesyonel ilişkilerde dezavantajlı olarak görmesi, kendisinde olmayan fakat zayıf insanların ulaştığını düşündüğünü imgesel bir eksiklikle ilişkili görünmektedir. Bazen seanslardan “bir şey almış” gibi hissedebildiğini, ama bir şey kendisini zorlamaya başladığında bırakma eğiliminde olduğunu ifade etmiştir. Bu durum, günümüz yeni ruhsal yapılanmalarında kişinin içinde bulunduğu duruma çözüm olarak simgesel borcun tersine çevrilmesi, borçlu olmaktan ziyade alacaklı konumunda bulunması (Gürsel, 2017) olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla Yaprak Hanım’ın terapistle kurduğu ilişkide de diğer ilişkilerde olduğu gibi ne aldığından önemsiz olarak “almak” ve vadin varlığı ön planda bulunmakta şeklinde yorumlanmıştır.

Buna ek olarak, Yaprak Hanım kendinde eksik olan beden imgesi ile ilişkili olarak bir “komplo” içerisinde olduğunu ve etrafında herkesin buna dâhil olduğunu, psikoterapistin de bu kişiler içinde olduğunu dile getirmiştir. İçinde olduğunu söylediği komployu, sanki kilosunu üzerinden herkesin kendisine bir şeyler ima ettiğini, onun bedenine dair bir yorumda bulduklarını ve davranışlarını bunları anlatabilmek için şekillendirdikleri şeklinde

açıklamıştır. Bir seansın başında ise psikoterapistinin daha önceki seanslardan birinde giydiği kıyafetler ile kendisine nispet yaptığını düşündüğünü dile getirmiştir. Burada aktarımın paranoyak bir formda olduğu dikkat çekmektedir. Melman (2010b) kişinin öznelliğinin yok olduğu toplumsal histeri içinde, kişi hayatını ve dış dünyayı belirleyen toplumsal alandaki o kolektif olduğu yanılığısı içine girdiğinin altını çizmektedir. Bu yanılığ ile kişi, kendinde var olan eksikli yapı kolektiften kaynaklandığını ve de kolektif tarafından onarılması gerektiği düşüncelerine kapılmaktadır. Bu durumla ilişkili olarak, Yaprak Hanım'ın benzerler arası ilişkideki (başka ile olan) deneyimini psikoterapiste de aktardığı, aktarımın paranoyak bir forma büründüğü düşünülebilir. Yaprak Hanım ulaşmak istediği zevke terapi aracılığı ile ulaşamadığında seansların gözle görülür bir fayda sağlamadığı ile ilgili konuşurken “aldığım hizmet terapi hizmeti mi, bana yardım edilmiyor, ben yardım istiyorum bana yardım edilmiyor, aksine ben yardım ediyordum gibi hissediyorum” şeklinde ifadeleri bulunmaktadır.

Son Söz

Son olarak, Yaprak Hanım, seanslara başvuru sebebi olarak getirdiği “mutlu olamama” şikâyeti üzerinden anlattıkları seans içinde dile getiriş biçimi ve yukarıda anlatılanlar ile beraber değerlendirildiğinde talebinin arzudan kaynaklı bir eksikliği ve bununla ilişkili konularda çalışma amacının olmadığı yönünde değerlendirilmiştir. Günümüzde hâkim olan Kapitalist söylemdeki “mutlu ol, tatmin ol, zevk al!” buyrukları ile paralellik gösterdiği şeklinde yorumlanmış ve bu buyruklara uyma konusunu kendi kişisel sürecinin talebi noktasına getirmiş olduğu fark edilmiştir.

Yeni Ruhsal Yapılanmaların Ekonomi Kuramında ifade edilen biçimi ile önceden çoğu hasta analize arzusunun doğasında var olan çatışmaya nevrozdan başka bir sonuç bulma talebi ile gelirken şimdi aşırı zevke sıkışıp kaldıkları hakkında konuşmak üzere gelmektedirler (Melman, 2010b). Melman, yeni ruhsal yapılanmaların ekonomisinde, içinde olunan kültürün yasasının kişiyi yönlendirdiği çıkmazdan kaçınma girişimi olarak temsil bulduğunu fakat kişinin özgürleştiğini zannettiği noktada zevk nesnesi tarafından yönlendirildiği bir konuma yerleştiğine vurgu yapmaktadır. Kişiler, bir yandan özgürleşme üzerinden söylemlerde bulunup bir yandan da hem nesne ile kurdukları ilişki hem toplu histerinin yaygınlaşması ile orada öznelliklerinin erimesi ile “ağırlığı olmayan” bir konum edinmişler, bunun çözümü olarak sınırı bedende aramaya başlamışlardır. Toplu histerideki ile benzer olarak, kişiler simgesel borç yükümlülüğünden kurtulmakta fakat içlerinde yaşadıkları bu özgürlük çıkmazında deneyimlediği sıkıntıların çözümünü toplumsal olanı suçlamakla aramaktadırlar. Bu durum, klinikte de analizanın analistin onarmasını beklediği bir kader beklentisi içine

girmesine, transferin paranoyak bir forma bürünmesine sebebiyet verebilmektedir. Önceki jenerasyonlarda talep, arzuya ilişkin ve dolayısı ile nevrozla ilişkili iken artık jouissance deneyimleri üzerinden perversiyonla ilişkili bir konumdan gelmekte olarak yorumlanmaktadır (Melman, 2010a). Yeni bir toplumsal ilişkilene biçimi içinde şekillenen bu yeni ruhsal ekonomilerdeki işleyişi banal perversiyon olarak kavramsallaştırmıştır (Lebrun, 2015). Bu durumda, Freud'un geliştirdiği kuramda "normal" olarak ele alınan nevrozun yerine günümüzde banalleşmekte olan perversiyonun geçmekte olduğu tartışılmakta olan bir konudur (Lebrun, 2015). Günümüzde, babasal işlevin yetersizliğinin toplumsal bir yaşam biçimi halini alması sebebiyle, kişiler bu kültürde yaşadıkları çıkmazı perversiyona benzer biçimde çözmeye çalışmakta ve kendilerini sistemde tutacak olan yasayı yeni yollarla yaratma çabasıdadır.

Kaynakça

- Costa, D. S., & Lang, C. E. (2016). Hysteria today, why? *Psicologia USP*, 27 (1), 115-124. doi: 10.1590/0103-656420140030039
- Dor, J. (2001). *Structure and perversions*. New York: Other Press.
- Erşen, Ö. (2006). Günümüz Psikopatolojilerine günümüz söylemi bağlamında Lacancı bir bakış. *Psikanaliz Yazıları*, 12, 87-96.
- Evans, D. (1996). *An introductory dictionary of Lacanian psychoanalysis*. London: Routledge.
- Feher-Gurewich, J. (2003). A Lacanian approach to the logic of perversion. In J. M. Rabate (Ed.), *The Cambridge companion to Lacan* (pp. 191-207). New York, Cambridge University Press.
- Fink, B. (1996). *The Lacanian subject: Between language and jouissance*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Fink, B. (1997). *A clinical introduction to Lacanian psychoanalysis: Theory and technique*. Cambridge: Harvard University Press.
- Fink, B. (2007). *Fundamentals of psychoanalytic technique: A Lacanian approach for practitioners*. New York, NY: W.W. Norton & Company.
- Freud, S. (2010). Totem and taboo. In I. Smith (Ed. & Trans.), *Freud-Complete works* (pp. 1940-1945). London, England: Hogarth Press. (1913).
- Gökdemir-Bulut, B. P. (2017). Lacanyen bakış açısından pervert yapı kavramı ve terapötik öneriler. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 4(1), 26-38.
- Gürsel, D. (2017) Yeni ruhsal yapılanmalar ve klinik etkileri. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 4(2), 1-6.
- Lacan, J. (1969-1970). *The seminar of Jacques Lacan: The Other Side of Psychoanalysis*. (Trans. R. Grigg). New York: Norton. (2006).
- Lebrun, J. (2015). La perversion ordinaria... ¡aún! *Desde el Jardín de Freud*, 15, 37-47. doi:10.15446/dfj.n15.50485
- Lesourd, S. (2018). Özne nasıl susturulur? Söylemlerden liberal laf ebeliklerine. (Ö. Soysal & Ü. Edeş, Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları. (2010).
- Melman, C. (2010a). *La nouvelle économie psychique: La façon de penser et de jouir aujourd'hui*. Toulouse. France: ERES. doi:10.3917/eres.melma.2010.02.
- Melman, C. (2010b) The new psychic economy. In L. Bailly, D. Lichtenstein, & S. Bailly (Eds.), *The Lacan tradition* (pp. 227-234). New York, Routledge.
- Melman, C., & Lebrun, J. (2002). *L'homme sans gravité: Jouir à tout prix*. Paris: Editions Denoël.
- Verhaeghe, P. (2008). *On being normal and other disorders: A manual for clinical psychodiagnostics*. Karnac Books.

The New Psychic Economy in Lacanian Approach and a Case Example

Summary

In Lacanian approach, the subject born into a language already existing. Lacan (2003), in his seminar on psychosis, attributes the meaning of language into the Other. The Other is language and at the same time law, namely the symbolic order itself (Evans, 1996). It organizes interpersonal relations by referring to the principles and rules underlying social relations.

Today, however, technology rather than Other eliminates impossibility. French psychiatrist/psychoanalyst Charles Melman is working on the New Psychic Economy (Nouvelle Économie Psychique - NEP) theory in order to address the effects of changes in culture on the practice of psychoanalysis (Melman, 2010a). Melman grounds the development of liberal economy and technology, loss of value of grand texts, on which ideologies and human history are based, as the reason for the change in culture.

Lacan (2007) describes capitalist discourse as the discourse of the modern world. In capitalist discourse, there is no place for prohibition and impossibility (Erşen, 2006). As a result, the psychic economy is no longer shaped with repression. Repression has left its place to jouissance and its unlimited display. Nowadays, the search of the limit in Real (on body) due to disappearance of the limits coming from Other increases the display of jouissance. Also, atopic subjects (un sujet atopique) find a solution via ordinary perversion (la perversion ordinaire) for their conflicts (Lebrun, 2015). In addition, there is a serious increase in depressive states and addictions (Melman, 2010a; Lesourd, 2018; Dor, 2001).

In this recent article, the new form of increased depression due to weak reference to the Other, the atopic subject's experience with ordinary perversion and collective hysteria as a solution for having no reference and the experience of jouissance in NEP were evaluated within the framework of Lacanian approach. To do so, a case example from the clinic was integrated to the current article.

Ms. Yaprak, in her early 20s, is a university student and started the therapy process by applying to a clinic because she was “not happy and does not feel belonging to this life”. Her expectation from the therapy was “losing weight and being happy”. Ms. Yaprak seemed to experience depression, but her depression was related not being like others (e.g. friends, novel or movie character etc.). It seemed like a new form of depression due to others (Melman, 2010a), rather than a depression when someone does not have a value in the eyes of the Other.

Ms. Yaprak was in groups such as veganism, body positivity movement, and minimalism. All these groups gathering around certain discourses has been associated with the "collective hysteria" in NEP. Melman (2010a) says that the responsibility of the subject in the

collective hysteria has gradually disappeared and the process of subjectification has been disrupted. In addition, Ms. Yaprak was not sure what she wants to do with the department she had chosen, and expressed her reluctance to evaluate the opportunities and complained about her responsibilities. It was thought that she could not find a position for herself in the symbolic. Today's culture, where symbolic reference points disappear, produces "atopic" subjects (Melman, 2010a). It is stated that these subjects are ambiguous, unstable and cannot be positioned with the disappearance of reference points. Also, she had been "sexting" with people online because she could easily get what she wanted to do by giving them what they wanted, and she did not have to spend as much effort as needed in "real" life. It was thought that she was experiencing an example of a situation where sexuality experienced in a consumption relationship (Melman, 2010a) as " the preference of the virtual to the real " (Melman, 2002).

Ms. Yaprak expressed that she thought that others were in conspiracy about her weight which the therapist was also a part of it. She established a relationship in paranoiac form with her therapist, but this could be considered as an ordinary perversion as a feature of NEP rather than psychosis.

As a conclusion, demands of patients in clinical practice were related to desire and thus neurosis was common in previous generations. However, it is now interpreted as it is related to perversion and excessive jouissance (Melman, 2010a). As a last, it is controversial nowadays that neurosis is now being replaced by ordinary perversion (Lebrun, 2015).